

Esaretten Vaftize

Leyla Çoşan, Stephan Theilig

İstanbul, Yeditepe Yayınevi, 2018, 224 Sayfa, ISBN 978 6052070 611

Furkan Ali SEVİM*

Leyla Coşan ile Stephan Theilig'in birlikte hazırlamış olduğu bu eserde Almanlara esir düşen Türkler ve bu esirlerin yaşadıkları zorluklar anlatılmıştır. Sahipleri tarafından zorla, ücretsiz bir şekilde çiftlikte işçilik, çobanlık ya da konaklarda hizmetkarlık yapan bu esirlerin hayatları, yaşam mücadeleleri, dinleri için çektikleri çileleri ve en sonunda dinlerini değiştirmek zorunda kalmalarından söz edilmiştir. Tarihin aslında görünmeyen yüzleri olarak savaşlar ve hayatın hızla akıp gittiği zamanlarda unutulmuş isimleri bile bilinmeyen nice vatan evlatlarının hayatlarının anlatıldığı bu eserde onların yaşadıkları süreç çeşitli araştırma ve kaynak eserler incelenerek hazırlanmış bir eserdir. Esere baktığımız zaman 14 bölümden oluştuğunu görmekteyiz. Birinci bölümde bu çalışmanın amacının Türk-Alman savaşları sırasında Almanlara esir düşen Türklerin durumlarının incelendiğini ve bu esirlerin yaşadığı zorluklardan bahsedilmiştir. Tabii bu çalışma yapılırken hangi kaynaklardan yararlandığı da anlatılmıştır. Araştırılan bu kaynakların neler oldukları ve hangi konulara değinildiği detaylı bir biçimde anlatılmıştır.

---

* Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Tarih Bölümü Lisans Öğrencisi, furkan-ali96@hotmail.com

İkinci bölümde Türklerle yapılan savaşların Hristiyanlar ile Avrupa Kültüründe algılanmasından bahsedilmiştir. Türklere karşı yapılan savaşların aslında Hristiyanlık için yapıldığı ve bunun için Türklere zulümlerin de yapıldığından söz edilmiştir. Üçüncü bölüm 2.Viyana Kuşatması'ndan itibaren artık Türklerin geri çekilmeye başlamalarıyla birlikte Türklere karşı girişilen amansız mücadeleler sonucunda esir alınan ya da öldürülen Türklerden bahsedilmiştir. Bu esirlerin yaşadıkları acılar, sıkıntılar, zorluklara değinilmiş ve bu bağlamda Almanların yaptıkları vahşetlere Almanya'da Zendler Ansiklopedisi'nin bilgileri, Budin kuşatmasına katılan Alman Johann Dietz'in anıları ve Matthias Puel'un "*Deniz Seyahatnamesi*"ndeki bilgilere değinilmiştir. Özellikle Puel'in seyahatnamesinde Türklerin cesurca savaşmaları ele alınmış, Türklerin esir alındıktan sonra yaşadıkları eziyet ve acılar anlatılmış, Puel eserinde bu gördükleri karşısında ağladığı belirtilmiştir. Bu esirlerin esir olduklarında yaşadıkları ve sonrasında tüccarlar tarafından satın alınarak Avrupa'nın çeşitli yerlerinde yüksek fiyatlarla satıldıkları ifade edilmiştir. Dördüncü bölümde Asimilasyon ve Entegrasyon Aşamaları anlatılmış esir edilen bu esirlerin zamanla asimile edilmesi ve sonrasında vaftiz edilerek toplum içinde uyum sorunu yaşamadan hayatlarını sürdürebildiklerine değinilmiştir. Beşinci bölümde Türk Katekümenlerin Eğitimi yani esir alınan Türklerin zamanla vaizler tarafından eğitilmeleri ve Türkleri eğiten vaizlerin kimler olduğu anlatılmış, bu vaizlerin görev yaptıkları yerler anlatılmıştır. Görevleri sırasında Türk ve zencilerin eğitim ve öğretimlerine yönelik metotlar ve çabalar anlatılmıştır. Ayrıca Hristiyan vaftiz ritüellerine dair bazı bilgilerde verilmiştir.

Altıncı bölümde Türklerin vaftiz törenleri anlatılmıştır. Bu törenlerin nasıl yapıldıkları kilise kayıtlarıyla açıklanmış, vaftizi gerçekleştiren kişinin isminin değişerek artık Hristiyan olarak hayatına devam ettiği anlatılmıştır. Ayrıca vaftizin çoğu zaman zorla yapıldığı görülürken kimi zamanda zorluklardan kurtulmak için gönüllü olarak da vaftizin yapıldığı anlatılmış, Müslüman ya da başka dine mensup kişilerin misyonerlik faaliyetleri gibi bir an önce Hristiyan dinine geçirilmesi ve zamanla asimile olduklarından bahsedilmiştir. Yedinci bölümde Çocukların durumu ve önemi anlatılmıştır. Türk çocuklarının esir edilmeleri ve sonrasında vaftiz edilme süreci ele alınmıştır. Özellikle küçük yaştaki çocukların yetişkinlere nazaran daha çabuk vaftiz edileceğini ve yetişkinler gibi direnç göstermeyip kolayca Hristiyan dinine geçebildikleri anlatılmış, artık savaş meydanlarında öncelikle çocukların ganimet olarak kaçırıldığı ve küçük yaşta eğitime tabi tutularak kolayca Hristiyan olduklarından bahsedilmiştir. Bu bağlamda çocuk esirlerin öneminden söz edilmiştir. Sekizinci bölümde kadın savaş esirlerinden bahsedilmiştir. Bu esirlerin kimler oldukları, dış görünüşleri ve esir hayatlarıyla birlikte vaftiz edildikten sonra yaşam hikayeleri anlatılmıştır. Bu kişilerin özellikle vaftiz olduktan sonra hangi işlerde çalıştıkları ve yaşamlarını nasıl devam ettirdiklerinden söz edilmiştir. Dokuzuncu bölümde erkek savaş esirlerinin kimler olduklarından bahsedilir. Özellikle erkek esirlerin kimler oldukları, hangi tarihte esir edildikleri ve vaftiz edildikten sonra yaşantıları anlatılmıştır. Almanya'nın çeşitli bölgelerine getirilen Türk esirlerin durumları detaylı bir biçimde belgelerden yararlanılarak söz edilmiştir. Onuncu bölümde ise memleketinden uzakta ölen ve yabancı topraklarda mezarlara defnedilen insanların kimler oldukları ve nerelerde defnedildikleri anlatılmıştır. Özellikle isimleri verilen bazı kişilerin nerelerde defnedildikleri de detaylı bir şekilde

anlatılmıştır. On birinci bölümde sonuç bölümü bulunmakta, on ikinci bölümde ise kaynakça kısmı yer almaktadır. On üçüncü bölümde ise beklide kitabın en ilginç ve okunması gereken kısmı yer almaktadır. Vaftiz edilen Türk savaş esirlerinin detaylı listesi tarihleriyle birlikte listelenmiştir. On dördüncü bölümde ise çeşitli resimler bulunmakta ve bu resimler özellikle o dönemleri yansıtmakla birlikte vaftiz törenlere ait resimlerin yanı sıra çeşitli belgelere ait fotoğraflarda yer almaktadır.

Sonuç olarak hangi kültür ve dine mensup olurlarsa olsunlar savaşın kaybedenlerinin aslında esirler olduğu bu eserde daha iyi bir şekilde ele alınmıştır. Türklerin savaş esirlerine hiçbir vakit eziyet etmediği halde Almanların Türk esirlere yaptıkları eziyetler belgelerle detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Savaşların ve siyasetin hızla akıp gittiği zamanlarda esir olan insanların esir edilmeleri, yaşadıkları zorluklar sonrasında Hristiyan dinine geçişleriyle birlikte dinlerinden kopmaları anlatılmaktadır. 16. ve 18.yy'lar arasında esir olan bu Türklerin yaşadıkları zorluklar, uyum süreçleri ve sonrasında hayatlarını nasıl devam ettirdikleri detaylı bir şekilde anlatılmakla birlikte esirlerin memleketlerinden uzak bir şekilde hayatlarının sona ermesinin de acı bir gerçek olduğu bu eserde de bir kez daha dile getirilmiştir. Esirlerin aslında savaşların ortak kaybedenleri olduğu anlatılmak istenmiştir.